

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ДЕЙНОСТТА – СЪВРЕМЕННИ ПРАКТИКИ И ТЕНДЕНЦИИ В
БЪЛГАРСКИТЕ КОМПАНИИ

Автор: Минчо Димитров Банчев

Научен ръководител: проф. д-р инж. Димитър Тенчев

Член на научно жури: проф д.с.н. Цветан Първанов Давидков,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – катедра
„Стопанско управление“, назначен със заповед Р-ОХ-322 / 22-07-
2021 г. на Ректора на ХТМУ – София.

Окомплектоване на предоставените документи. За нуждите на процедурата за
официална защита докторантът е предоставил всички необходими документи.

Удовлетворяване на минималните изисквания, съгласно Правилника.
Докторантът покрива минималните изисквания в съответствие с Правилника.

Кратко описание на рецензирания труд. Рецензираният труд е дисертация за придобиване на образователната и научна степен *доктор* по професионално направление 3.8 Икономика (Икономика и управление). В Увода е дефиниран изследователският проблем (цели, задачи, хипотези); представени са дизайнът и приносът на изследването, структурата на дисертацията. Чрез глава I ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ ВЪВ ФОКУСА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ са очертани основните теоретични координати на изследователското поле като са използвани следните съдържателни КЛЮЧОВЕ: съвременни виждания, управление на изпълнението на дейността (УИД), обвързване на УЧР и УИД, ангажираност и управление на изпълнението (дисертация, с. 14 – 64). Глава II ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПОДХОД (дисертация, с. 65 – 95) предоставя добре структурирана и детайлна информация за логиката, методологията и методиката на дисертационното изследване в частта му набиране на данни – използване на данните за проверка на изследователските хипотези. Всяка от четирите структурни части на комплексната методология (две различни анкетни проучвания, изучаване на случаи, проучване сред специалисти по УЧР) е представена подробно (дори *педантично* – в добрия смисъл на

думата).¹ В глава III ... АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОУЧВАНИЯТА (дисертация, с. 96 – 167) данните се представят и обсъждат. Налице е синтез в частта 3.5 Основни изводи и препоръки. Следва „Интегративна рамка за внедряване или усъвършенстване на УИД“ (3.6). По-нататък: заключение, приноси, публикации, литература, приложения – безусловно необходими за жанра дисертационен труд. Структурата на текста е класическа за жанра и дава възможност за пълноценно разгръщане и представяне на работата на дисертанта и получените резултати.

Общата ми оценка за дисертационния труд е положителна. Допада ми подходът на автора УИД да се разглежда в по-широк и цялостен контекст – като се отчита ролята на комуникацията, лидерството и други организационни явления; на цялостната система на УЧР. Има основания да се твърди, че колегата Минчо Банчев се чувства уверено при изпълнението на различните изследователски задачи и е в състояние самостоятелно да осъществява НИР при високи стандарти.

Актуалност на темата на дисертационния труд. Темата е актуална; нейната актуалност е обоснова добре от докторанта (дисертация, с. 8; автореферат – с. 3). Стремешт към ефикасно управление предполага развитие на подходите за управление на изпълнението, вкл. тясното им интегриране в системата на мениджмънта на предприятието (в частност в системата на УЧР).

Докторантът познава добре проблемите, обект на изследване в дисертационния труд. В подкрепа на това твърдение могат да се приведат следните аргументи:

- Информационната основа, върху която е изграден дисертационния труд – авторът използва богат корпус от информационни източници, който включва 203 позиции (преобладаващата част са на английски език; дисертация, с. 183 и сл.). Източниците са използвани коректно и по същество.
- Качеството на литературния обзор е на добро равнище. Въведените теоретични конструкции се използват по подходящ начин в процеса на проучването и интерпретирането на резултатите.
- Цялостният текст е балансиран и показва увереност при решаването на научните задачи.

¹ В края на първа и втора глава е налице кратък синтезиращ текст *обобщения и изводи* – това е полезно като преход към следващата глава.

Изборът на типа изследвания са функция от заявените изследователски ориентири (цели, задачи, обект, предмет, теза – хипотези). Предвид избраната изследователска стратегия, екипът (дисертантът и научният му ръководител) се е ориентирал към комплекс от изследователски подходи: а) систематично изследване на подходящи казуси (организации, които могат да се разглеждат като «образци» в управлението на изпълнението) – Макдоналдс; Хюлет – Пакард; Шнайдер Електрик)² ; б) проучване на практиките в 32 организации (общо 82 изследвани лица), за да се разбере «как на практика се осъществява функцията «управление на изпълнението» в български компании, как разбират и оценяват тази функция служителите и каква е тяхната ангажираност към компаниите, в които работят» (автореферат, с. 21) ; в) анкетно проучване в отделна организация с цел характеризиране на връзката между управлението на изпълнението и ангажираността на служителите – Пакин» ЕООД – 57 изследвани лица. В своето единство описаните подходи могат да се разглеждат като взаимнодопълващи се. Въз основа на това да се твърди, че изборът е обоснован. Визираните подходи предполагат използване в единство на количествени и качествени методи (доколкото това дълбоко вкоренило се разделение е все още актуално). В приложения коректно са представени всички използвани инструменти.

Цели. Като основна цел на дисертацията е постулирано да се изследва «състоянието на дейностите по управление на изпълнението в българските организации (използвани практики и тенденции), за да могат да се идентифицират областите/аспектите, нуждаещи се от подобрене и да се предложат подходи за повишаване на тяхната ефективност.» (автореферат, с. 4) Декомпозирането в подцели предполага да се установи «състоянието на дейностите по УИ в различни български организации...»; да се идентифицират области и аспекти в УИ «на дейностите в българските организации, нуждаещи се от подобрене и развитие»; да се предложи «интегративен подход за повишаване на ефективността на дейностите по управление на изпълнението на базата на добри съвременни практики.» (пак там). Резултатите от дисертационното дирене дават основание да се направи изводът, че са постигнати всички подцели, а с това и основната цел.

Приноси на дисертационния труд. Претенцията за приноси (автореферат, с. 47 – 48; дисертация, с. 180 – 181) може да бъде защитена. Налице е разбиране за УИ, интегрирано в широк теоретичен контекст – то дава възможност при

² Предоставени са примери и от следните организации: Виваком, А1, Кока Кола, IBM, Аурубис, Загорка; отделно са използвани полу-структурирани интервюта.

изследване на системата за УИ да се бърне внимание на широк кръг свързани организационни явления. Получените резултати въз основа на емпиричната проверка на хипотезите притежават ценност поне в два аспекта: а) като ново знание, чрез което се потвърждават известни теоретични схеми; б) като конкретно познание за организациите в конкретен («български») социо-културен контекст. Приложната значимост на резултатите е вън от съмнение – както за изследваните организации, така и в по-широк план.

Публикации. Дисертантът представя 4 (четири) публикации, свързани с дисертационния труд. Те са публикувани през периода 2015 – 2017 г. Две от статиите са в съавторство с научния ръководител; две са със самостоятелно авторство. Текстовете първоначално са докладвани на конференции (международни или с международно участие); впоследствие са публикувани. В своята съвкупност публикуваните текстове представят съществени части от дисертационния труд и представят публикационна активност, въз основа на която са изпълнени изискванията за публикуване като неразделна част от работата на дисертанта. Предвид възможностите на автора, препоръчвам публикуване на изследователски резултати и в издания, които биха им осигурили по-широко разпространение и видимост.

Съответствие на автореферата с дисертационния труд. Като цяло авторефератът представя адекватно цялостния текст на дисертационното изследване. За това допринасят както представянето на съдържанието на дисертационния труд (автореферат, с. 8), така и неговото синтезирано изложение (пак там, с. 9 и сл.). Полезна е и визуализацията на с. 7, която представя логиката на текста.³

Участие на докторанта при постигане на резултатите в дисертационния труд. Има достатъчно основания да се приеме, че представеният труд е резултат от личните усилия на дисертанта.

Критични бележки. Всички формулирани по-долу виждания на рецензента следва да се приемат като предложение за обсъждане и по-нататъшни развития (не като конкретна критика към конкретния дисертационен труд).

- Когато стратегията на научното дирене предполага набиране на емпирични данни въз основа на различни инструменти и различни групи изследвани лица (ИЛ) - (в конкретния случай се използват два

³ Някои модели за подготовка на автореферат предполагат в автореферата да се покаже цялостно използваната литература. В случая е избран различен подход.

различни инструменти за количествено изследване, приложени към различни групи ИЛ) е полезно двете групи данни да могат да си «говорят». В противен случай съотнасянето на тези данни става проблематично.

- Изразът *мотивация на човешките ресурси* (като част от формулирането на изследователската теза) ми се струва неприемлив – терминът *човешки ресурси* се въвежда в употреба с развитието на стратегическия подход към УЧР; бих употребил *мотивация на хората в организацията*.
 - В текста се срещат англицизми, които могат да се избегнат без от това да пострада качеството на изложението. Например: *имплементиране* (внедряване); холистичен подход (цялостен, систематичен, ...) и др.
 - При представянето на Интегративната рамка за разработване на нова или усъвършенстване на съществуваща СУИД (дисертация, с. 169 и сл.) не открих позовавания, въз основа на които да си съставя мнение какъв е първоизточникът на този инструмент и какъв е конкретният принос на автора за неговото развитие и/или апробиране. Моля за повече конкретна информация по този въпрос.
 - Един от желаните резултати на работата е да се установят възможности за подобрения и въз основа на идентифицирани добри практики да се направят препоръки към организации в България за повишаване на ефикасността на дейностите по УИ. Тъй като са известни множество неуспешни опити за пренос и внедряване на добри практики (поради различни причини, но много често поради културни различия), препоръчвам в бъдеще на този въпрос да се обърне сериозно самостоятелно внимание. Това ми дава основание да формулирам към колегата Минчо Банчев следните въпроси:
- КОИ СА НАЙ-ВАЖНИТЕ ПРЕЧКИ ПРЕД ПРЕНОСА И ВНЕДРЯВАНЕТО НА ДОБРИ ПРАКТИКИ В СФЕРАТА НА УИД? Какво е мястото на културните различия в този процес?
 - Къде бихте отразили тези *проблеми* (ако наистина са проблеми) в интегративната рамка за внедряване или усъвършенстване на УИД?

Още веднъж, в стила на рецензионната стилистика, подчертавам: формулираните по-горе виждания на рецензента (в рубриката „критични бележки“) не омаловажават и не поставят под съмнение стойността на дисертационния труд.

Заклучение. Въз основа на изложеното по-горе, може да се обобщи, че: а) докторантът е изпълнил всички изисквания на учебния план и е представил изискуемия набор от документи за процедурата по защита; б) докторантът отговаря на изискванията за придобиване на ОНС ДОКТОР по заявеното научно направление и специалност (залегнали в ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника на ХТМУ – София). Това ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да вземе решение за присъждане на ОНС ДОКТОР по професионално направление 3.8 Икономика (Икономика и управление) на Минчо Димитров Банчев. Аз подкрепям убедено такова решение.

София, 21 септември 2021

Рецензент:

(проф. д.с.н. Цветан Давидков)